

МЕЖДУПОКОЛЕНЧЕСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ ТРАНСФЕРИ

Диана Съботинова

INTERGENERATIONAL ECONOMIC TRANSFERS

Diana Sabotinova

Abstract: *In all societies intergenerational transfers are large and have an important influence on inequality and growth. The development of each generation of youth depends on the resources that it receives from productive members of society for health, education, and sustenance. The well-being of the elderly depends on familial support and a variety of social programs. The reallocation of resources across age groups is an important feature of any economy. The ageing of the European population is expected to strongly influence both the structure of family relations and the pattern of private transfers between generations.*

Key Words: *intergenerational transfers, economic life-cycle, private and public transfers*

Икономическият жизнен цикъл на човека обикновено включва три периода: начален и краен период от живота (периодите на зависимост, през които производството - ако има такова - не е достатъчно да задоволи потреблението) и среден период, през който производството е повече от потреблението. „Дефицитът” от ранната и късна възраст се покрива от „излишъка” от средния период чрез публични и частни трансфери и преразпределения. Този цикъл от дефицит-излишък-дефицит се изобразява от възрастовите криви на потреблението и производството (доходът от труд) в дадено общество (Lee, Mason, & Miller, 2003).

Индивидите, семействата и обществата се организират по различни начини, за да финансират дефицита в ранната и късна възраст посредством: (1) междупоколенчески частни трансфери (т.е. родителите се грижат за малките си деца и децата се грижат за възрастните си родители), (2) междупоколенчески (вертикални - между представителите на различни поколения) публични трансфери (т.е. индивидите плащат данъци и правителството осигурява услуги или налични пари за младите или възрастни индивиди) и (3) вътрепоколенчески (хоризонтални - между представителите на едно и също поколение) преразпределения във времето – от млада към късна възраст посредством спестявания и акумулиране на активи.

Наличието на дефицити и излишъци, свързани с индивидуалното остаряване, прави възрастовата структура особено значима. Демографският преход и свързаният с него процес на застаряване на населението променя значимостта на дефицитите и излишъците, влияейки върху икономиката като цяло, върху фискалното равновесие и икономическото благосъстояние на семействата. Системата от трансфери и преразпределения обуславя икономическите последици.

Междупоколенческите трансфери могат да бъдат още трансфери вътре в домакинството и между домакинствата; материални (финансови и нефинансови) и нематериални (трудови, емоционални); трансфери при съвместно съжителство на

децата с родителите и при отделно живеене; наследство или трансфер при живи родители.

1. Теоретични модели за анализ на междупоколенческите трансфери

В икономическата теория акцентът в концепциите за междупоколенческите трансфери е върху два основни въпроса: в каква посока се извършват трансферите и какво кара хората да извършват трансфери. За отговор на първия въпрос е разработен модел на жизнения цикъл, а на втория – модели за мотивите на извършване на трансфери.

1.1. Модели за мотивите за извършване на трансфери

Често изводите относно мотивите се правят въз основа на това, как се взема решение за извършване на трансфери в зависимост от доходите на донора и реципиента. Най-популярни са моделите на алтруизма и обмяната.

Моделът на алтруизма се свързва с името на Гари Бекер, който прилага тази концепция при анализа на междупоколенческите трансфери (Бекер, 1974). Този модел разглежда низходящите трансфери (от възрастното поколение към младото поколение). Предполага се, че част от функцията на полезност на донорите (родителите) е функцията на полезност на реципиентите (децата). Вследствие на това, извършвайки трансфери, донорите повишават нивото на полезност на децата, като същевременно повишават и своята собствена полезност. Едновременно с извършването на трансфера донорите намаляват своята полезност, тъй като тяхното потребление намалява. Затова, за да максимизират своята полезност, донорите трябва да намерят равновесие между извършвания трансфер и собственото потребление (Laferrere, A., F. Wolff, 2006).

Според този модел родителите извършват трансфер към необезпечените си деца. При ръст на дохода на децата, трансферите от страна на родителите намаляват, а при ръст на доходите на родителите се увеличават. Тези изводи са направени въз основа на предположението за стремеж на родителите да максимизират своята полезност, която е положително свързана с полезността на децата.

Съществуват също така и по-сложни модели на алтруизма – например, модел на взаимния алтруизъм, който предполага, че не само функцията на полезност на децата е свързана с функцията на полезност на родителите, но и обратното.

Основната идея на модела на размяната се състои в това, че хората извършват трансфери в замяна на нещо друго. Изхождайки от това, могат да се направят различни интерпретации на тази концепция. Може да разделим трансферите на краткосрочни и дългосрочни (Lee, Y., W. Parish, R. Willis, 1994). Пример за краткосрочна размяна може да бъде следната ситуация: родителите оказват на децата материална помощ, в отговор на което децата извършват трудови трансфери. Дългосрочна размяна има, когато донорите очакват да получат помощ в неопределен период от време: например родителите, помагайки на децата си, се надяват, че те сами ще получат подкрепа в старостта или в трудна ситуация.

Някои изследователи отделят тази втора група трансфери (обмяната в дългосрочен период) в отделен вид модел – модел на застрахователния мотив (Sloan, F., H. Zhang, J. Wang, 2002). Този модел предполага, че хората, предоставящи трансфери в настоящето, си осигуряват източник на помощ в случай на необходимост.

Емпирично е сложно да се определи каква е природата на помощта: дали родителите и децата изграждат отношенията си, изхождайки от принципа „ти на мене, аз на тебе”, или става въпрос за взаимно повишаване на ръста на благосъстоянието на всеки (препределение на дохода за максимизиране на общата полезност), тъй като и в двата случая външните действия са едни и същи.

1.2. Модел на жизнения цикъл

Моделът на жизнения цикъл разглежда междупоколенческите трансфери в зависимост от възрастта на страните. В класическото представяне на модела се предполага, че хората се стремят да поддържат постоянно ниво на потребление през целия си живот. В млада възраст доходите обикновено са по-ниски от това ниво на потребление (перманентния доход). Затова хората заемат допълнителни средства, като един от източниците за това са междупоколенческите трансфери от родителите. В средната възраст, когато доходите са над перманентния, хората имат възможност да спестяват, а също и да бъдат донори в междупоколенчески трансфери. В старата възраст ситуацията отново се връща към първоначалната: текущият доход е по-нисък от перманентния, т.е. необходими са допълнителни средства, които могат да бъдат получени и от децата.

Тъй като този модел не се потвърждава в много от изследванията, е разработен друг модел на зависимостта на междупоколенческите трансфери от стадията на жизнения цикъл (Moore, W., 1966, Riley, M. W., 1971; cited at: Cheal, D., 1983). Съгласно този модел основният принцип на междупоколенческите трансфери е последователността. В течение на жизнения цикъл човек натрупва ресурси и така неговите възможности като донор растат. Съответно преразпределението на ресурси става, като всяко предходно поколение помага на следващото, с изключение на случаите на особени нужди (лошо здраве), когато посоката на трансферите може да се промени.

Общото и в двата вида модели е това, че в младата възраст хората са реципиенти, а в средната възраст – донори. Разликата се отнася за възрастните хора: в първия случай те са реципиенти, а във втория – донори.

2. Обзор на емпиричните изследвания по проблемите на междупоколенческите трансфери

2.1. Материални и времеви трансфери

Помощта може да бъде оказана за изпълняване на дадена дейност или предаване на материален ресурс (под формата на пари или стоки). Д. Чил (Cheal, D., 1983) разглежда междупоколенческите трансфери от гледна точка на това, което преобладава: парични трансфери или предаване на стоки и услуги. Проблемът за съотношението между времевите и материални трансфери е засегнат в изследванията на К. Коуч, М. Дали и Д. Волф (Couch, K., M. Daly, D. Wolff, 1999), посветени на предаването на ресурси на възрастното поколение. Авторите се интересуват от това какъв вид помощ оказват децата на своите родители: предоставят парична помощ, отделят от своето време (трудови трансфери) или извършват и двата типа трансфери.

2.2. Съвместното съжителство с родителите (като вид помощ на децата) и трансфери след излизане на децата от родителския дом

При съвместно съжителство произтича още по-тясна размяна – и емоционална, и трудова, и финансова. В този случай изучаването на междупоколенческите трансфери е трудно по ред причини. Първо, като правило, в такова семейство има общ бюджет, и второ, случаите на извършване на помощ са толкова чести, че е трудно да бъдат проследени.

Липсват изследвания на трансферите при съвместно живеещи възрастни родители и деца. Сред детерминантите, определящи избора на съвместно съжителство на децата с родителите или получаването на парични помощи при живеене отделно, основни са доходът и културните особености. Колкото по-нисък е доходът на представителя на младото поколение, толкова по-вероятно е съвместното съжителстване

с родителите, колкото по-висок е доходът, толкова по-вероятно е получаване на трансфери при разделно живеене.

2.3. Частни и публични трансфери

Правителствените трансфери се изучават с помощта на макро данни. Такъв анализ провеждат през 1982 г. Дж. Лилидал и Л. Сигнел (Lillydahl, J., L. Signell, 1982). Съгласно данните от тези изследвания за съотношението на деловите, правителствените, междусемейните, вътресемейните трансфери и частните пожертвования за периода 1950-1978 г., в САЩ през 1977 г. в сравнение с 1970 г. обемът на правителствените трансфери нараства на 62,5%, докато междусемейните и вътрешносемейните трансфери намаляват от 15,1% на 8,3%. Наблюдава се тенденция на заместване на междусемейната помощ с държавна помощ, като темпът на растеж на държавната е значително по-висок от темпа на намаление на междусемейната. Все пак не трябва да се забравя, че се отчитат само паричните междусемейни трансфери, докато е възможно трудовата помощ между домакинствата или други видове помощи да нарастват.

Степента на влияние на правителствените трансфери върху частните може да се разглежда при сравнение на различни страни, в които съществува различна система на държавна подкрепа. В работата на К. Атиас-Донфут, Дж. Ог и Ф. Волф (Attias-Donfut, C., J. Ogg, F. Wolff, 2005) е направено сравнение на междупоколенческите времеви и финансови трансфери в различни Европейски страни. Извеждат някои общи модели за редица страни, както и разлики между тях. Един от значимите фактори се оказва степента на правителствена поддръжка за възрастното население. В страните, където пенсиите са по-ниски, трансферите от деца към родители са по-големи. Това означава, че частните и правителствените трансфери са в известна степен заместители, недостигът на едните се компенсира с ръст на другите.

Влиянието на различните фактори върху извършването на междупоколенческите трансфери в емпиричните изследвания се изучава по различни начини. Някои от изследванията си поставят за задача да изяснят оказва ли влияние някой конкретен фактор (например заетостта на жените), други разглеждат редица независими променливи с цел да отделят значимите.

Основните фактори са:

Стадий на жизнения цикъл на участниците в трансфера

Стадият на жизнения цикъл е един от главните параметри, които влияят на трансферното поведение. Съгласно модела на жизнения цикъл хората, за да изгледят своето потребление в течение на живота в младата и старата възраст, имайки текущ доход по-нисък от постоянния, се явяват реципиенти, а в средната възраст, имайки текущ доход над перманентния, донори. Много изследователи тестват този модел и получават различни резултати. В повечето случаи моделът се потвърждава само частично.

Д. Чил е един от учените, които изучават трансферното поведение в течение на жизнения цикъл в Канада (Cheal, D., 1983). Неговите изследвания потвърждават, че в младата възраст хората действително в повечето случаи са реципиенти, т.е. получават трансфери от по-възрастното поколение. Той също така намира, че в старите възрасти тази тенденция не е изпълнена: и в средната, и в старата възраст повечето хора оказват помощ на децата си, т.е. остават донори. В резултат авторът прави извод, че като цяло представителите на възрастното поколение помагат на представителите на младото поколение повече, отколкото представителите на младото поколение помагат на представителите на старото поколение.

Още едно важно заключение, което авторът прави, е това, че възможността за предоставяне на трудова помощ намалява с възрастта, и то с по-силни темпове, отколкото възможността за предоставяне на финансова помощ. Това е вярно както за честотата на оказване на помощ, така и за обема на трансферите.

Друго, още по-ранно изследване, проведено в САЩ (Streib, G., 1958) показва, че финансовите трансфери често се извършват от старите към младите, като не зависят от дохода на старите; при нефинансовите трансфери посоката е по-често от старите към младите, ако у старите доходът е висок, ако обаче доходът е нисък – от младите към старите.

Изследване на трансферното поведение в Русия от западни учени показва, че там също основният поток на материални трансфери е в посока от старите към младите (Kuhn, R., S. Stillman, 2002).

Очевидно е, че повечето изследвания на модела на жизнения цикъл го потвърждават само частично: относителното преимущество на реципиентите в млада възраст и донорство на хората от средната възраст. Реципиентството на хората в стара възраст не се потвърждава, въпреки ще има редица работи, в които се отбелязва, че след определена възраст (около 65 години) извършването на трансферите намалява, като „чистите“ трансфери продължават да бъдат отрицателни (т. е. полученото е по-малко от предоставеното).

Доход на участниците в трансфера

Доходите на участниците в трансферната размяна и стадия на техния жизнен цикъл са двете основни детерминанти. Именно въз основа на предположения за тяхното влияние се изграждат основните теоретични концепции за междупоколенческите трансфери. Моделите на жизнения цикъл са структуриран набор от хипотези за това, как се променят трансферите в зависимост от стадия на възрастта на участниците, а моделът за мотивите за извършване на трансфери – набор от хипотези за това, как се променят трансферите в зависимост от доходите на участниците.

Много изследователи се опитват да проверят модела на размяната и модела на алтруизма, използвайки емпирични данни. Обратната зависимост между доходите на реципиента и вероятността за извършване от него трансфер свидетелства за наличие на модели на алтруизъм; моделът на размяната предполага, че контактите на децата с родителите положително зависят от обема на потенциално наследимото имущество (Sloan, F., H. Zhang, J. Wang, 2002). На практика не се потвърждава нито един модел, въпреки че с някои допускания резултатите са в полза на модела на алтруизма (McGarry, K., R. Schoeni, 1995). За това свидетелстват изводите, че трансферите по-скоро зависят от нуждите на реципиента, а не от възможностите на донора.

Има и изследвания, които потвърждават модела на размяната (Cox, D., M. Rank, 1993). В потвърждение на това се привеждат резултати за положителната връзка между извършени към децата материални трансфери и получени от тях нематериални трансфери.

Интересна идея за това, как може да бъде изучено влиянието на дохода върху трансферите е предложено от американски учени при изследване на Руската икономика (Kuhn, R., S. Stillman, 2002). Разполагайки с панелни данни, авторите изчисляват перманентния доход (средният за годините на провеждане на изследването) и транзиторния доход (разликата между текущия доход в дадена година и средния за всичките години), което позволява да се разграничи влиянието на всеки от тях. Резултатите са, че перманентният доход оказва по-силно влияние върху получаването и предоставянето на трансфери (отрицателно в първия случай и положително във втория случай), а така също и върху обема на получените трансфери. Открояват се множество различия при влиянието на двата дохода в зависимост от степента на жизнения цикъл на

респондента и структурата на неговото семейство, които позволяват да се изяснят много закономерности (например възрастните хора обикновено са донори, което потвърждават много изследвания, но когато изпитват материални трудности в краткосрочен период, се превръщат в реципиенти).

Заетост на участниците в трансфера

Сред параметрите на заетостта се разглежда влиянието на работната заплата върху трансферите. Коуч, Дали и Волф (Couch, K., M. Daly, D. Wolff, 1999) правят извода, че колкото по-висока е работната заплата на представителите на младото поколение, толкова по-големи са финансовите и по-малки трудовите трансфери, които предоставят на представителите на възрастното поколение. Авторите обясняват това с „цената на времето“. От една страна, с ръста на работната заплата времето става относително скъпо, което води до намаляване на вероятността да бъде отделено за помощ на родителите. От друга страна, с ръста на работната заплата (при фиксирано количество отработени часове) общият доход се увеличава, което води до освобождаване на допълнителни средства, които могат да бъдат предадени на родителите във вид на финансови трансфери.

Структура на семейството

Взаимовръзката между икономическото състояние на семейството, неговата структура и частните трансфери изследва Л. Хао (Hao, L., 1996). Той откроява три основни параметъра на структурата на семейството, които е необходимо да бъдат отчетени: първи или повторен брак, брак или неформален съюз, отглеждане и възпитание на детето от мъж или жена без партньор. Например самотна жена, възпитаваща дете, има по-малка вероятност да получи трансфери, отколкото семейна двойка. Това може да се дължи на раждането на нежелано за родствениците дете (при отсъствие на брак), което води до разрыв и отслабване на връзката с родителите. Женените за първи път хора (в сравнение с вторите бракове), а също така официално женените хора получават по-често трансфери; тези трансфери оказват положителен ефект за ръста на благосъстояние на семейството. Авторът обяснява това с различната степен на връзка с родителите.

Друго изследване (Couch, K., M. Daly, D. Wolff, 1999), в което се разглеждат трансферите в обратно направление (от децата към родителите) показва, че структурата на семейството на възрастното поколение също оказва влияние. Например овдовялата майка получава по-големи както материални, така и трудови трансфери. Сред значимите фактори, характеризиращи представителите на младото поколение, авторите отделят броя на собствените деца на възраст до 18 години. С нарастване на този показател обемът на финансовите трансфери към родителите намалява. Наличието на деца помага за получаването на по-големи трансфери от възрастните родители. По този начин този фактор увеличава обема на низходящите междупоколенчески трансфери и намалява обема на възходящите.

Джендърни и културни аспекти

Според някои от изследванията контактите между дъщерите и родителите са по-тесни, отколкото между синовете и родителите (Hao, L., 1996, Regnier-Loilier, A., 2006).

Изследване в Тайван (Lee, Y., W. Parish, R. Willis, 1994) показва друг резултат: синовете обикновено помагат на родителите в зависимост от своето материално благосъстояние, докато помощта на дъщерите обикновено отговаря на някакви специални нужди (помощ към овдовели майки и други специфични ситуации).

Следователно различията в междупоколенческите трансфери са обусловени и от културните особености. Този ефект се проявява ярко в изследвания в средите на

имигрантите във Франция (Wolff, F., S. Spilerman, C. Attias-Donfut, 2005). Параметрите на трансферите се отличават в средите на имигрантите-мюсюлмани и не мюсюлмани. Например, влияние на такъв фактор, като наличието на братя и сестри, върху вероятността за получаване на помощ от родителите се различава почти 10 пъти: сред не мюсюлманите наличието на всеки допълнителен брат или сестра намалява вероятността на 4,9%, а сред мюсюлманите – на 0,5%. Като цяло сред мюсюлманите, в сравнение с не мюсюлманите, решението за предоставяне на низходящи трансфери в по-малка степен зависи от възможностите на родителите, а в по-голяма – от потребностите на децата.

За важната роля на културните фактори свидетелства и изследването в Тайван (Lee, Y., W. Parish, R. Willis, 1994). Независимо от това, че в страната във връзка с развитието на система на държавна поддръжка има промяна в принципите на междупоколенческите взаимоотношения (строги задължения към порасналите деца да се грижат за своите родители), много традиционни културни норми остават силни.

3. Междупоколенчески икономически трансфери и застаряване на населението

Застаряването на населението се очаква да окаже силно влияние както върху структурата на връзките в семейството, така и върху модела на частните трансфери между поколенията. Анализът на финансовите и времеви трансфери, предоставени или получени, в десет страни от Европа сред хора над 50 години показва, че посоката на финансовите трансфери е към младите поколения, докато посоката на времевите трансфери е както към младите, така и към старите поколения. Резултатите от изследването показват, че социалните и демографски промени в Европа често имат противоречиви и парадоксални ефекти върху природата на междупоколенческите трансфери.

Трансферът на ресурси между поколенията е в основата на социалната обвързаност. Финансовите или времевите трансфери имат своята икономическа значимост за обществото. Посоката на трансферите – нагоре към възрастното население или надолу – към младите семейства с деца, се променя след установяването на социално-осигурителните системи. Възрастните хора, които преди съществуването на пенсионните системи са икономически подкрепяни от своите деца, оттогава се превръщат в осигурители на финансова подкрепа на децата си. Последниците от тези частни трансфери са важни не само за индивидите, но и за социалните политики, свързани с преразпределението на дохода. Например финансовите трансфери от родителите към децата осигуряват средства за продължаване образованието на младите хора и постигането на тяхната независимост. В същото време повечето страни имат социални политики, които подпомагат младите хора от семейства с ниски доходи да продължат своето образование. Или семейната помощ, предоставяна посредством времеви трансфери, може да бъде насочена както към възрастните родители в лошо здраве, така и към внуците, за които грижи полагат възрастните хора. Тези трансфери също така имат важни последици върху предлагането на труд и натрупването на капитал от хората, които ги предоставят.

Нарасналата продължителност на живота заедно с намаления брой деца в семейството и малката разлика между децата променя структурата на семейните връзки и времето на трансферите. Неравномерното разпределение на богатството и дохода променя обема на финансовата помощ, разпределяна между поколенията. В развитите страни, където публичните трансфери към възрастните хора под формата на пенсионно осигуряване допълват частните трансфери в семейството, което в повечето случаи облагодетелства децата и внуците. В по-слабо развитите страни въвеждането на схеми за социална защита също оказва голямо влияние върху семейните междупоколенчески

трансфери, като публичните пенсии влияят силно върху промяната на посоката на потока от трансфери – от помощ за възрастните родители към помощ за децата и внуците. Нарастването на броя на жените на пазара на труда влияе върху времевите трансфери. Индивидите са все по-слабо обвързани със семейни задължения като икономическа помощ на порасналите деца към техните родители.

Всички тези промени оказват различно влияние върху междупоколенческите трансфери. Инвестирането в образованието на децата е задължение на родителите. Трансферът на пари и време от порасналите деца към техните възрастни родители зависи не само от нуждата на родителите, но и от ситуацията, в която се намира детето. По-високите доходи на децата може да доведат до заместване на времевите трансфери с финансови. Междупоколенческите трансфери се влияят както от социално-осигурителните системи, така и от демографските промени, водещи до промяна в семейните модели.

Изследването на Атиас-Донфут, Ог и Волф (Attias-Donfut, C., J. Ogg, Fr.-Ch. Wolff, 2005) доказва връзката между социално-осигурителната система и трансферите. В страните, където равнищата на пенсиите са високи, най-възрастните не получават пари от своите деца или други членове на социалната мрежа. В същото време, те са в по-добро финансово положение от своите деца, в резултат на което финансовите трансфери са ниски, дори и сред хората с високи доходи. Без съмнение бъдещият модел на потребление и спестяване на бейби-бум поколенията ще има значителен ефект върху междупоколенческите финансови трансфери. Има известен ефект на заместване на времевите трансфери с финансови сред индивидите с високи доходи.

В страните с по-ниски пенсии семейството е това, което трябва да осигури допълнителна подкрепа, когато финансовите трансфери към възрастните не са достатъчни. Тези резултати потвърждават хипотезата, че по-високите равнища на трансферите са в отговор на ниските равнища на пенсиите.

Резултатите показват, че социалната и демографска трансформация в Европа в резултат на застаряването на населението може да има противоречиви и парадоксални ефекти върху междупоколенческите трансфери. Младежката безработица може да бъде основен фактор за късното напускане на дома на родителите. Повишените нива на разводите и разделите дават своето отражение върху качеството на живота в старостта. Комбинацията на ниска раждаемост и по-висока продължителност на живота поставя големи предизвикателства към качеството на бъдещите междупоколенчески отношения.

В страните с добре развити социално-осигурителни системи посоката на финансовите трансфери е към младите, а посоката на времевите трансфери към старите. В страните със щедри пенсионни системи възрастните хора извършват повече финансови трансфери към своите деца и внуци (поради наличието на повече ресурси). В тези страни може да има известен ефект на заместване – колкото по-високи са финансовите трансфери, толкова по-ниски са времевите трансфери. В страните с по-неразвити социални системи финансовите трансфери ще са по-ниски, докато времевите трансфери – по-високи. Причината за извършване на финансови трансфери е в щедростта на социалната система и икономическите резултати на страната.

Междупоколенческите трансфери са тясно свързани с мястото на индивида в жизнения цикъл. Най-възрастните са чисти реципиенти на трансфери, докато не толкова възрастните са донори както на времеви, така и на финансови трансфери. Хората на възраст от 50 до 65 г. се грижат за възрастните си родители и съпрузи. По-възрастните поколения имат по-ниски равнища на пенсии, в резултат на което те са по-скоро реципиенти, отколкото донори на трансфери.

Моделите на семейна подкрепа, които се свързват с традиционното семейство могат да се променят радикално при бързите темпове на застаряване на населението, които водят до социална трансформация. Съжителството на деца и родители се свързва с

бедност. Ако бедността бъде преодолена, този тип междупоколенческа помощ може да намалее. Старите родители и възрастните деца се подкрепят по много различни начини, но при наличие на публични ресурси, междупоколенческите времеви и финансови трансфери намаляват. Предизвикателството е да се координират публичните и частни междупоколенчески трансфери по начин, който премахва социалното изключване и намалява социалното неравенство.

Литература:

1. Гладникова, Е. В. Межпоколенные трансферты: направление, участники и факторы, их определяющие. 2007. http://spero.socpol.ru/docs/N7_2007-125-148.pdf
2. Златанов, С. Жизнени цикли, остаряване и доходи: опит за оценка на междупоколенческите трансфери. // Социологически проблеми, 2002, № 3-4, с. 240-251
3. Attias-Donfut, C., J. Ogg, Fr.-Ch. Wolff. European patterns of intergenerational financial and time transfers. 2005. <http://www.ics.ul.pt/esa/papersleft/attias.pdf>
4. Attias-Donfut, C, N. Lapierre. Three Generations in Guadeloupean society, in The History of the Family, New York, Elsevier Science Inc. 2000
5. Becker, G.S. A Theory of Social Interactions // Journal of Political Economy, Vol. 82, 1974, p. 1063-1093
6. Kohli, M. Private and Public Transfers Between Generations: Linking the Family and the State. // European Societies, Vol. 1, 1999, № 1, European Sociological Association/Routledge, p. 81-104